

Sygn. akt II UK 283/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.
o kapitał początkowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 17 września 2012 r. i przyznał M. K. prawo do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego z zastosowaniem wskaźnika w wysokości 140,32%, obliczonego z uwzględnieniem 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1974 r. do 31 grudnia 1983 r.

W uwzględnieniu apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił powyższy wyrok i przyznał wnioskodawcy prawo do ustalenia kapitału początkowego z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 117,84%, obliczonego z uwzględnieniem wynagrodzenia z tych samych lat.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: 1) art. 278 k.p.c. przez brak

wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co skutkowało wydaniem rozstrzygnięcia z pominięciem treści opinii biegłego, a tym samym z pominięciem wiedzy specjalistycznej w zakresie rozstrzygnięcia sprawy; 2) art. 473 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i zupełne pominięcie przedstawianych przez wnioskodawcę dowodów pośrednich, mających na celu wykazanie wysokości rzeczywiście uzyskiwanego wynagrodzenia w latach 1980 - 1982 oraz zaniechanie podjęcia próby odtworzenia zarobków wnioskodawcy na podstawie przedłożonego przez niego skoroszytu; 3) art. 286 k.p.c. przez zaniechanie dopuszczenia dowodu z innego biegłego lub uzupełnienia opinii przez biegłego opiniującego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, w sytuacji dokonania przez Sąd drugiej instancji całkowicie odmiennych ustaleń faktycznych; 4) art. 328 § 2 w związku z art. 382 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez uzasadnienie wyroku w sposób lakoniczny, hasłowy, w szczególności poprzez brak wskazania przyczyn dokonania innych ustaleń niż w wyroku Sądu pierwszej instancji, brak powołania dowodów, na podstawie których Sąd odwoławczy się opierał i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; II naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 15 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) przez błędne ustalenie wskaźnika podstawy wymiaru emerytury za okres od 1980 r. do 1982 r. i nieuwzględnienie przy ustalaniu tego wskaźnika osiągnięcia przez wnioskodawcę rzeczywistej wysokości wynagrodzenia za lata 1980 - 1982; 2) art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej przez jego zastosowanie pomimo tego, że w świetle opinii biegłego udowodnienie wysokości wynagrodzenia było możliwe.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono w pierwszej kolejności występowaniem istotnego zagadnienia prawnego „z uwagi na fakt, iż spór w rozstrzyganej sprawie sprowadza się do oceny czy w niniejszej sprawie faktycznie nie było podstaw by zasięgnąć opinii biegłego, z uwagi na to, że wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy za sporny okres nie była możliwa do ustalenia”. W ocenie skarżącego, Sąd odwoławczy pominął, że dokonując kontroli

decyzji w sprawie wysokości emerytury, można ustalać wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez pracownika w przeszłości w oparciu o wszelkie środki dowodowe, a także poczynić ustalenia co do faktów niewymagających dowodu oraz wynikających z domniemań (art. 231 k.p.c.).

Po wtóre, skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi, gdyż Sąd odwoławczy pominął materiał dowodowy zebrany przez Sąd pierwszej instancji, w szczególności opinię biegłego oraz skoroszyt wnioskodawcy z prywatnymi zapiskami dotyczącymi wynagrodzeń, wykazu prowadzonych spraw oraz korespondencji kierowanej do zespołu adwokackiego. Zdaniem skarżącego, brak w uzasadnieniu wyroku przesłanek dokonania odmiennego ustalenia istotnej w sprawie okoliczności faktycznej usprawiedliwia zarzuty naruszenia art. 381 i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej

sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w

pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, powołując się na potrzebę rozstrzygnięcia występującego w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ani nie wskazuje przepisu (przepisów), na którego tle miałyby wyłaniać się wątpliwość wymagająca zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej (jako jedyny został przez skarżącego w tym zakresie wymieniony niepowołany w kasacyjnej podstawie obrazy prawa procesowego art. 231 k.p.c., którego Sąd drugiej instancji nie stosował), ani żadnego zagadnienia prawnego nie formułuje. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie takich okoliczności w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie. Należy tylko stwierdzić, że nie stanowi zagadnienia prawnego kwestia trafności oceny Sądu drugiej instancji co do wiarygodności i mocy dowodów oraz ich przydatności dla rozstrzygnięcia sprawy.

Po drugie, uchodzi uwagi skarżącego, że w przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność chodzi nie tylko o naruszenie prawa, ale także o oczywisty wpływ tego naruszenia na rozstrzygnięcie

sprawy. Wskazując na naruszenie przez Sąd odwoławczy art. 381 k.p.c. (niepowołanego w kasacyjnej podstawie naruszenia przepisów postępowania) i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. skarżący nie przeprowadza żadnego wyводу juredycznego dla wykazania, w jaki sposób ich obraza miałyby wprost stanowić o wadliwości zaskarżonego wyroku. Należy więc tylko przypomnieć, że Sąd Najwyższy przyjmuje, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez sąd drugiej instancji może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera tak oczywiste braki, że uniemożliwiają one kontrolę kasacyjną (por. np. wyrok z dnia 2 grudnia 2014 r., I UK 139/14, LEX nr 1621322). Zakres zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.) zależy od treści wydanego orzeczenia. W przypadku, gdy sąd odwoławczy dokonuje odmiennych ustaleń w stosunku do tych, na których oparł się sąd pierwszej instancji, powinien tę zmianę uzasadnić w taki sposób, aby możliwa była ocena czy zmiana ta była usprawiedliwiona, a zatem dokonać własnych stanowczych ustaleń i własnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów (por. wyrok z dnia 16 stycznia 2014 r., I UK 285/13, LEX nr 149591). Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd odwoławczy sprostął tym wymaganiom, gdyż wyjaśnił, z jakich względów uznał, że precyzyjne wyliczenie wynagrodzenia skarżącego w spornych latach jest niemożliwe, co uzasadnia zastosowanie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej. Trafność takiej oceny nie należy do sfery objętej art. 328 § 2 k.p.c. W płaszczyźnie tego przepisu nie mieści się również „pominięcie materiału dowodowego zebranego przez Sąd pierwszej instancji”.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.